

5. RASYONEL SAYILAR

A. TANIM

kesir çizgisi $\leftarrow \frac{a}{b} \rightarrow$ pay
payda

$\frac{0}{b} = 0$ dir. ($b \neq 0$) $\frac{a}{0}$ tanımsızdır.

B. KESİR

Bir birimin bölündüğü eşit parçalardan birini veya bir kaçını göstermeye yarayan sayılara **kesir** denir.

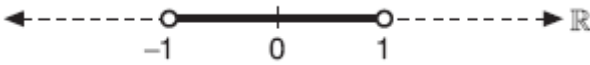
C. KESİR ÇEŞİTLERİ

1. BASİT KESİR

İşaretine bakılmaksızın payı paydasından küçük olan kesirlere **basit kesir** denir.

$\frac{a}{b}$ basit kesir ise, $-1 < \frac{a}{b} < 1$ dir.

Aşağıdaki sayı doğrusunda koyu ve kalın çizgi ile gösterilen noktalara karşılık gelen sayılar basit kesirdir.

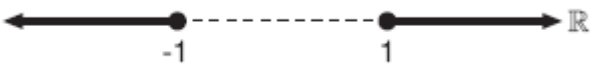

2. BİLEŞİK KESİR

İşaretine bakılmaksızın payı paydasından küçük olmayan (büyük veya eşit olan) kesirlere **bileşik kesir** denir.

$\frac{a}{b}$ bileşik kesir ise, $\frac{a}{b} \leq -1$ veya $\frac{a}{b} \geq 1$ dir.

Aşağıdaki sayı doğrusunda koyu ve kalın çizgi ile gösterilen noktalara karşılık gelen sayılar bileşik kesirdir.

3. Tam Sayılı Kesir

Herhangi bir sayma sayısı ile birlikte yazılabilen kesirlere tam sayılı kesir denir.

$2\frac{1}{2}$, $3\frac{0}{5}$, $4\frac{3}{7}$ birer tam sayılı kesirdir.

Her bileşik kesir bir tam sayılı kesir biçiminde yazılabilir.

$$a\frac{b}{c} = a + \frac{b}{c} = \frac{a \cdot c + b}{c}, \quad -a\frac{b}{c} = -\frac{a \cdot c + b}{c}$$

Soru:

$$1 + 1\frac{1}{2} : \frac{1}{2} - \frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2}$$

işleminin sonucu kaçtır?

- A) $\frac{1}{2}$ B) $\frac{5}{2}$ C) 2
D) $\frac{15}{4}$ E) $\frac{15}{2}$

Cevap:

$$\begin{aligned} 1 + 1\frac{1}{2} : \frac{1}{2} - \frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2} &= 1 + \frac{3}{2} \cdot \frac{2}{1} - \frac{1}{4} \\ &= 1 + 3 - \frac{1}{4} \\ &= 4 - \frac{1}{4} \\ &= \frac{15}{4} \text{ olur.} \end{aligned}$$

Yani cevap C şıkkıdır.

Soru:

$$\left(1 + \frac{1}{2}\right) \left(1 + \frac{1}{3}\right) \left(1 + \frac{1}{4}\right) \dots \left(1 + \frac{1}{n}\right) = 10$$

olduğuna göre, n doğal sayısı kaçtır?

- A) 9   B) 10   C) 19
D) 20   E) 21

Cevap:

Parantez içleri düzenlenirse

$$\frac{3}{2} \cdot \frac{4}{3} \cdot \frac{5}{4} \dots \frac{n+1}{n} = 10 \Rightarrow \frac{n+1}{2} = 10$$

$$\Rightarrow n+1=20$$

$$\Rightarrow n=19 \text{ olur. Yani cevap C şıkkıdır.}$$